

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата психологічних наук, доцента
Хуртенко Оксани Вікторівни на дисертаційну роботу
Швець Владислави Володимирівни на тему:
**«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ
ЗДІБНОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ТКАЦТВОТЕРАПІЇ»,**
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата
психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 «Педагогічна та вікова
психологія»

Базовий компонент та чинні програми шкільної освіти орієнтують педагогів та психологів на впровадження у практику цілісного підходу до розвитку, виховання і навчання дитини, який передбачає формування життєздатної, свідомої, всебічно розвиненої, творчої особистості. З огляду на це, особливого значення набуває питання розвитку в дітей підліткового віку креативних здібностей та формування творчого ставлення до життя.

Одним з ефективних та незамінних засобів розвитку дитячої творчості є мистецтво з його розмаїтим, неповторним світом, здатним зворушувати душу, пробуджувати творчу активність, розвивати психічні пізнавальні процеси, виховувати повагу до культурних надбань тощо.

Саме тому серед пріоритетних напрямів освітньої роботи в сучасному шкільному навчальному закладі чільне місце посідає забезпечення достатнього рівня художньо-естетичного та креативного розвитку особистості у процесі специфічних дитячих видів діяльності.

Завдяки здібностям в тій чи іншій сфері дитина може швидко і порівняно легко оволодіти необхідними знаннями. Все це веде до формування і розвитку творчої людини в сучасному його розумінні. Творча людина - це не тільки фахівець і не тільки особистість, а саме людина, що вміє мислити і діяти нестандартно, завжди готова до вдосконалення своїх уявлень, світоглядів,

«6» аркуша	Вх. № 4055 14 09 2018 р.
ВІДДІЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДПСУ ім. Б.Хмельницького	

світовідчуття. Особливо яскраво вони проявляються в художній творчості, частиною якого є декоративно-прикладне мистецтво.

Саме тому, як справедливо зазначає дисертантка, вкрай актуальною науковою проблемою та актуальним завданням педагогічної та вікової психології є теоретичне обґрунтування психологічних особливостей розвитку творчих здібностей підлітків засобами ткацтвотерапії та практичній перевірці впливу умов на їхню сформованість.

Як видно з представленого рукопису, дисертанткою здійснено ґрунтовний аналіз дослідженої проблеми, що дало змогу здобувачці визначити адекватні до мети завдання дослідження, які й були реалізовані у дисертаційній роботі.

Розв'язання поставлених завдань дослідження дозволили Швець Владиславі Володимирівні отримати вагомі результати, які мають наукову новизну, важливе теоретичне і практичне значення. До таких слід віднести елементи наукової новизни, а також загальні висновки та рекомендації, узагальненні за результатом дослідження, що свідчить про завершеність дисертаційного дослідження і дає можливість розглядати його як авторське досягнення. Зміст дисертації відповідає поставленим завданням і визначеній логіці наукового дослідження.

На основі проведеного дослідження, дисертанткою вперше: розкрито зміст та чинники розвитку творчих здібностей підлітків засобами ткацтвотерапії; розроблено та апробовано новий арт-терапевтичний метод «ткацтвотерапія»; встановлено форми роботи з ниткою, тканиною, полотном для розвитку творчих здібностей підлітків; розроблено та укладено комплекс метафоричних асоціативних карт «Полотно життя» як супровідний інструментарій у роботі практичного психолога;

поглиблено та уточнено роль полотна у системі арт-терапевтичних методів;

удосконалено і розширено базу арт-терапевтичних методів: розроблено методичний інструментарій для роботи з «текстилетерапією» та

«ткацтвотерапії», параметри психокорекційної концепції роботи з тканиною; розширено спектр використання тканини при роботі з підлітками; з'ясовано вплив тканинної терапії при роботі з різновіковою категорією реципієнтів; знайдено нову для самопізнання учня форму роботи з нитками та тканинами;

Подальшого розвитку набули форми психокорекційної та розвивальної роботи з підлітками через застосування тканини; логіко-змістове наповнення методики ткацтвотерапії.

Дисертаційне дослідження В.В.Швець вирізняється достатнім рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем.

Методичний інструментарій, застосований дисертанткою, представляє собою комплекс теоретичних і емпіричних методів, а також методів і методик психологічного дослідження, які характеризуються високою валідністю, надійністю та вірогідністю.

Вихідні методологічні позиції В.В.Швець ґрунтуються на засадах вітчизняної та зарубіжної психологічної науки, які в своїй основі представляють змістовний синтез методології, засобів, методик, логіки та прийомів дослідження.

У першому розділі – *«Теоретичний аналіз стану дослідженості проблеми творчих здібностей у педагогічній та віковій психології»* подано результати теоретичного аналізу наукової літератури, який засвідчив, що проблема розвитку творчих здібностей підлітків засобами арт-терапії є актуальною для психологічної науки.

Виокремлено, що на розвиток творчих здібностей впливає система зовнішніх (система сімейного виховання, вплив школи та спілкування з однолітками) та внутрішніх (вікові, індивідуально-психологічні особливості особистості, агресивність, акцентуації характеру, гендерні відмінності, стратегії організації розумової діяльності) чинників, система блоків (інтелектуальних, когнітивних, емотивних). Вивчення впливу зовнішніх

чинників на розвиток творчого потенціалу учня дало змогу здійснити дослідження впливу ткацтва на розвиток особистості старшого школяра.

У другому розділі – *«Емпіричне дослідження психологічних особливостей розвитку творчих здібностей підлітків засобами ткацтвотерапії»* автором дисертаційного дослідження достатньо аргументовано висвітлено обґрунтування діагностичного інструментарію ткацтвотерапії та опис вибірки дослідження. При проведенні дослідження авторкою був використаний методичний алгоритм, у який увійшли теоретичні й емпіричні методи.

З огляду на психолого-педагогічні умови розвитку креативної складової творчого мислення підлітків в процесі навчання авторкою було розроблено і представлено програму ткацтвотерапії, яка здійснюється у відповідності до визначеного алгоритму, комплект метафоричних асоціативних карт «Полотно життя», який є доповненням та продовженням інструментарію практичного психолога методом ткацтвотерапії у психотерапевтичній практиці. А також розроблено програму факультативних занять для учнів 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів «Ткацтвотерапія».

У третьому розділі *«Розвиток творчих здібностей підлітків засобами ткацтвотерапії»* подано обґрунтування психологічного консультування засобами ткацтвотерапії з метою розвитку творчих здібностей підлітків; окреслено концепцію програми ткацтвотерапії; подано результати емпіричного дослідження, інтерпретація яких дозволила виявити взаємозв'язок мотиваційно-сислової сфери підлітків з розвитком творчих здібностей за допомогою методу ткацтвотерапії; проаналізовано проблеми психодіагностики інтелекту і креативності та розглянуто шляхи їх вирішення, розкрито методичні аспекти психодіагностики формування мисленнєвої діяльності особистості підлітка в процесі праці як умова впливу на розвиток комунікативних здібностей у процесі творчості; проаналізовано взаємодію розвитку фізичного здоров'я з активним розвитком творчого потенціалу.

У цілому, результати, які отримані дисертанткою, відрізняються науковою новизною, мають відповідне теоретичне і практичне значення.

Ознайомлення з дисертацією Швець В.В. свідчить про ерудицію автора в галузі проблем педагогічної та вікової психології, про вміння застосовувати методи теоретичного аналізу, а також психологічні методи експериментального дослідження для успішного вирішення визначених завдань наукового дослідження.

У публікаціях в повному обсязі відображено основні аспекти і результати дисертаційного дослідження. Зміст автореферату є ідентичним змісту дисертації.

Дисертаційний матеріал викладений достатньо аргументовано та методично витримано, його вирізняє чіткість задуму, якісний теоретичний аналіз, аргументованість висунутих тез, обґрунтованість зроблених висновків, здобутих у самостійному емпіричному пошуку, що відповідає вимогам ВАК України щодо кандидатських дисертацій.

Проте, до дисертаційної роботи є певні зауваження та пропозиції :

1. У підрозділі 1.1 автор наводить детальну характеристику зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на процес розвитку творчих здібностей підлітків. Логічно було б надати посилання на джерела, що містять цю інформацію або перенести її до третього розділу, якщо вона отримана здобувачем особисто.

2. На сторінці 32 в підрозділі 1.1 автор наводить психологічну структуру особистості, яка, на думку здобувача, набула широкого використання в роботі практичних психологів. Між тим згідно вимог, які висуваються до кваліфікаційних робіт на здобуття вченого ступеня, подібний матеріал обов'язково слід супроводжувати посиланням на його авторів.

3. Автор у своєму дослідженні використовує циркулярну модель поведінки, обґрунтовану Д.Олсоном, (підрозділ 2.1, ст.61), водночас у списку використаних джерел роботи цього автора відсутні.

4. У підрозділі 3.1 автор зазначає, що за умови ознайомлення з техніками та формами роботи засобами ткацтвотерапії виконання підлітком поставленого психологом завдання складається із десяти етапів. Однак, у тексті дисертації наведено лише дев'ять етапів.

Однак, перелічені зауваження не знижують загальної цінності дослідження. У цілому дисертація Швець В.В являє собою самостійну і завершену дослідну роботу, в якій отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і експериментальні результати, що у своїй сукупності вирішують актуальну конкретну наукову задачу, яка є суттєвою для педагогічної та вікової психології.

Дисертаційна робота Швець Владислави Володимирівни на тему: «Психологічні особливості розвитку творчих здібностей підлітків засобами ткацтвотерапії», відповідає вимогам ВАК- України до кандидатських дисертацій з точки зору актуальності теми, методів та обсягів проведених досліджень, їх достовірності, наукової новизни та практичної цінності отриманих результатів. А її автор Швець Владислава Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія».

Офіційний опонент

доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

кандидат психологічних наук, доцент

Хуртенко О.В.

